

Максим І. Молявін*

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В основі дослідження статті виступає систематизація витрат операційної діяльності за класифікаційними ознаками, які розглядаються у працях сучасних кваліфікованих вчених та застосовуються у практичній діяльності Українських електроенергетичних підприємств. Отримане дало змогу проаналізувати та розробити підхід використання систематизації витрат операційної діяльності електроенергетичних підприємств для цілей бухгалтерського обліку. В свою чергу це забезпечить надання правдивої та корисної інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів, необхідної для проведення аналітичних розрахунків, та принципу достовірності і повноти, щодо відображення операційних витрат.

Результати дослідження проведені на основі енергорозподільчої компанії свідчать, що основою формування собівартості продукції фактично є вартість купованої електроенергії. В свою чергу це має прямий вплив на формування фінансового результату підприємства. Тому слід розуміти що статті калькуляції для даної галузі не є типовими для інших підприємств.

Сучасні умови реформ ринку електричної енергії України, переходить до конкурентного механізму. Який передбачає двосторонні договори між виробниками та споживачами, постачальниками. Дані зміни мають позитивно відобразитися на роботі електроенергетичних підприємств, що в свою чергу вплине на зниження ціни що формується на основі правдивої собівартості, для кінцевих споживачів електроенергії.

Ключові слова: витрати операційної діяльності, собівартість, постійні та змінні витрати, класифікація витрат, статті калькуляції, шляхи скорочення витрат, витрати поточного періоду, прибуток.

Табл. 3. Літ. 11.

DOI: 10.32752/1993-6788-2022-1-251-16-24

Maksym I. Molyavin

SYSTEMATIZATION OF OPERATING EXPENSES ELECTRIC POWER ENTERPRISES

The study of the article is based on the systematization of operating costs according to classification features, which are considered in the works of modern qualified scientists and are used in the practical activities of Ukrainian electric power enterprises. The obtained made it possible to analyze and develop an approach to the use of systematization of operating costs of electricity enterprises for accounting purposes. In turn, this will ensure the provision of truthful and useful information for external and internal users necessary for analytical calculations, and the principle of reliability and completeness, regarding the reflection of operating costs.

The results of the study conducted on the basis of the energy distribution company show that the basis for the formation of the cost of production is actually the cost of purchased electricity. In turn, this has a direct impact on the formation of the financial result of the enterprise. Therefore, it should be understood that costing items for this industry are not typical for other companies.

Modern conditions of reforms of the electricity market of Ukraine, passes to the competitive mechanism. Which provides for bilateral agreements between producers and consumers, suppliers. These changes should have a positive impact on the work of electricity companies, which in turn will reduce the price formed on the basis of true cost, for end users of electricity.

* State Trade And Economic University. Ukraine.

Keywords: *operating expenses, cost, fixed and variable costs, cost classification, calculation items, ways to reduce costs, costs of the current period, profit.*

Peer-reviewed, approved and placed: 09.05.2022.

Постановка проблеми. В ході здобуття ефективних показників за результатами здійснення господарської діяльності підприємства, виникає закономірність в регулярному розгляді процесу формування витрат операційної діяльності. Його метою слугує мінімізація витрат та максимізація прибутку. Підприємства окремих галузей, в тому числі і електроенергетичні, ставляють за головну мету створення сприятливих умов для досягнення бажаного прибутку.

Проаналізувавши інформацію Міністерства енергетики про виробничу діяльність електроенергетичних підприємств за 12 місяців 2021 року, показник електроенергетичних підприємств щодо виробництва електроенергії в Україні збільшився на 5,2% в порівнянні до 2020 року, та відповідно становить 156,576 мільярда кВт-год. В загальному виробітку у 2021 році основну частку становили АЕС – 55,1%, ТЕС та ТЕЦ – 29,3%, ГЕС та ГАЕС – 6,7%. Виробництво електроенергії на ТЕС становило 37,225 млрд кВт-год, на ТЕЦ – 8,6 млрд кВт-год, ГЕС та ГАЕС збільшило виробництво до 10,44 млрд кВт-год, та АЕС до 86,2 млрд кВт-годин. Виробництво електроенергії ВЕД у 2021 році становило 12,52 млрд кВт-год., що також в свою чергу відображає позитивний ріст в структурі загального виробництва [11].

Особливістю здійснення діяльності електроенергетичних підприємств є те, що найбільшу питому вагу витрат займає собівартість виробництва та реалізації електроенергії яка не має чіткого встановленого порядку і має значні коливання. В ході проведення дослідження буде проаналізовано основні підходи систематизації витрат операційної діяльності електроенергетичних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені своєю плідною працею зробили вагомий внесок в формування теорії, організації та методики бухгалтерського обліку витрат, а саме: П. Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, О.Є. Кузьмін, А.М. Поддєрьогін, В.П. Загородній, І. Д. Лазаришина, І.А. Бланк, У.І. Когут, В.В. Сопко, Т.В. Панкратова, М.Г. Сук, тощо.

Важливими питаннями, які неодноразово підіймаються щодо витрат підприємств, переважене значення для розуміння облікової думки має вагомо обґрунтована систематизація операційних витрат для цілей бухгалтерського обліку та управлінського обліку. Це забезпечить ефективне обліково-аналітичне удосконалення діяльності електроенергетичних підприємств.

Мета дослідження. Численне коло науковців та вчених присвятили немалу частину в дослідженнях питання сутності, характеристики та механізму формування витрат, але тільки незначна частина сучасних авторів відокремлювали питання систематизації витрат операційної діяльності електроенергетичних підприємств України з застосуванням умов реформи ринку електричної енергії України.

Основні результати дослідження. Результатом успішного реформування для України є дуже привабливі перспективи, а саме позитивний ріст

економіки, іноземні інвестиції, та залежність від зовнішніх джерел енергоресурсів взагалі може зникнути. Слід пам'ятати, місце електроенергетики в сучасному сьогоднішньому. Усі галузі економіки мають пряму залежність від електроенергетичних підприємств для забезпечення функціонування, поліпшення умов праці і виробництва, зростання продуктивності праці та соціально-економічної стабільності. Електроенергетика України має суттєві резерви потужностей із виробництва електроенергії. Проте вплив зовнішніх та внутрішніх факторів не дає змоги стабільно забезпечувати економіку електроенергією. Слід зауважити що важливе місце в вирішенні виявлених проблем, займає налагодження забезпечення якісного управління операційними витратами. Дані сформовані на основі якісного обліку витрат забезпечують можливість оцінити та проаналізувати виконання планових показників. Аналітичні та економічні розрахунки, визначають успіх отриманих результатів діяльності електроенергетичного підприємства та фактичної ефективності організаційно-технічних заходів.

В сучасних умовах, учасники господарювання мають вплив на ефективне управління підприємством, насамперед контроль операційних витрат, які формують собівартість продукції. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Об'єкт витрат — продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. [7]

Проаналізувавши праці науковців, поняття «операційних витрат» вони розуміють по-різному.

І.А. Бланк [3] доводить, що операційні витрати підприємства необхідно класифікувати у відповідності до галузей в яких вони набувають форми, та поділив їх наступним чином:

а) «витрати виробництва — виражені у грошовій формі операційні витрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на виробництво продукції»;

б) «витрати обігу — виражені в грошовій формі операційні затрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на здійснення торговельної (торговельно-посередницької, збутової) діяльності підприємства»;

в) «витрати розміщення — витрати, пов'язані з розміщенням емітованих підприємством цінних паперів (акцій, облігацій) на первинному фондовому ринку».

Ф.Ф. Бутинець [4] витрати бачить в наступному поділі: бухгалтерські та економічні. Економічними витратами варто розглядати «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей, яку можна отримати за найбільш вигідного з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів, а бухгалтерські витрати означають тільки конкретні витрати ресурсів.

Сучасна ринкова економіка створює суттєві проблеми не стільки у визначенні витрат, їхньому розподілі за об'єктами та забезпеченні мінімізації,

скільки в управлінні ними в умовах конкуренції і визнанні доцільності та досягнення необхідної їхньої прибутковості. Перед кожним суб'єктом господарювання стає завдання не в їх мінімізації, а в досягненні такого рівня, за яким їх визнають споживачі та які приносять відповідний прибуток виробникам.

Важливим аспектом здійснення якісної класифікації витрат операційної діяльності, яка буде використовуватись у процесі обліку, аналізу, калькулювання, планування і контролю, суттєво впливатиме при формуванні собівартості продукції. Класифікація витрат посідає важливе місце при аналізі та оцінці. Часто можна зустріти суперечки між науковцями щодо виділення класифікаційних ознак в ході розподілу операційних витрат. Проведений аналіз допоміг нам систематизувати класифікації операційних витрат підприємства з урахуванням поглядів науковців з вимогами основних класифікаційних ознак. Оформлені результати в табл. 1.

Таблиця 1. Види операційних витрат підприємства за основними класифікаційними ознаками [2; 5: 6]

№ п/п	Ознаки класифікації операційних витрат підприємства	Види витрат за відповідними ознаками класифікації
1	2	3
1.	За економічним змістом	- матеріальні витрати; - відрахування на соціальні заходи; - витрати на оплату праці; - амортизація необоротних активів; - інші витрати
2.	За видами затрат	- витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції
3.	За змістом операційного процесу	- операційні витрати, пов'язані з виробництвом продукції; - операційні витрати, пов'язані зі збутом продукції; - повні операційні витрати
4.	За періодами	- витрати поточного періоду, - витрати майбутніх періодів
5.	За видами продукції	- витрати на виробі, роботи, послуги
1	2	3
6.	За ступенем участі у виробничому процесі	- прямі, накладні
7.	За способом перенесення вартості на продукцію	- прямі, непрямі
8.	За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	- змінні, постійні

Аналізуючи витрат операційної діяльності електроенергетичних підприємств які займаються передачею електроенергії, то слід взяти до уваги що вони розділяють витрати на дві групи: «операційні контрольовані витрати» та «операційні не контрольовані витрати».

- Операційні контрольовані витрати — це операційні витрати, розмір яких залежить від управлінських рішень ліцензіата.

- Операційні неkontrolьовані витрати — операційні витрати, на які ліцензіат не має безпосереднього впливу (податки, збори, обов'язкові платежі, розмір яких установлюється відповідно до законодавства України).

Дослідження І.О. Левицької [8], приходять до висновку що витрати операційної діяльності з передачі електроенергії як технічні витрати на обстеження та контроль стану, організацію експлуатації та ремонту місцевих (локальних) мереж, витрати на розроблення та погодження проектно-кошторисної документації на будівництво, реконструкцію та модернізацію електричних мереж та підстанцій, витрати на оплату праці технічного персоналу, амортизацію основних засобів, задіяних у процесі передачі електроенергії, інші супутні матеріальні та інші витрат операційної діяльності.

Отримані показники операційних витрат за результатом звітної періоду за передачу електричної енергії є найважливішими, для характеру якісного рівня роботи електроенергетичної компанії. Для детального розуміння НКРЕКП постановою №1175 від 05.10.2018 року надає свій перелік операційних витрат наведений у таблиці 2.

Проаналізувавши встановлений постановою НКРЕКП розподіл операційних витрат, виявили не відповідність у відношенні до НП(С)БО 16.

Аналіз відмінностей складу елементів операційних витрат за НП(С)БО 16 до відповідної постанови НКРЕКП представлено в таблиці 3.

До складу операційних контрольованих витрат мають бути включені тільки ті операційні контрольовані витрати, що безпосередньо пов'язані зі здійсненням ліцензованої діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, та окремо ті витрати, які пов'язані з передачею електричної енергії. До складників операційних неkontrolьованих витрат також мають бути включені операційні неkontrolьовані витрати, що безпосередньо забезпечують процес постачання електричної енергії та окремо — процес передачі.

За результатами порівняння операційних витрат за НП(С)БО та постановами НКРЕКП розбіжності все таки були виявлені. Проведення більш поглибленого аналізу операційних витрат енергорозподільчої ми провели на вихідних даних компанії ДТЕК «Київські електромережі». Наступне забезпечило можливість виокремити таку класифікацію операційних витрат, як «Електрична енергія, придбана у ДП «Енергоринок», «Електрична енергія, придбана для покриття витрат електроенергії в мережах», «Амортизація основних засобів та нематеріальних активів», «Витрати на персонал», «Податок на землю», «Податки на заробітну плату», «Витрати на ремонт», «Інше».

Таблиця 2. Перелік витрат операційної діяльності за даними НКРЕКП [10]

Примірний перелік операційних контрольованих витрат	Примірний перелік операційних неконтрольованих витрат
1	2
Аудиторські послуги	Відрахування коштів первинним профспілковим організаціям
Виробничі послуги	Судовий збір
Водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень	Внесок на регулювання
Обслуговування програмного забезпечення	Екологічний податок
Електроенергія для господарських потреб	Податок на нерухоме майно
Землеустрій (землепорядкування)	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
Консультаційні, інформаційні послуги	Збір за користування радіочастотним ресурсом України
Ліцензійний супровід з програмного забезпечення	Збір за першу реєстрацію транспортного засобу
Теплопостачання	Збір за спеціальне використання води
Операційна оренда основних засобів, інших необоротних активів виробничого призначення	Збір за спеціальне використання лісових ресурсів
Оплата праці	Оголошення в ЗМІ (відповідно до вимог нормативно-правових актів)
Оформлення права власності	Плата за використання електричних мереж інших розподільчих компаній
Охорона	Плата за землю
Охорона праці та техніка безпеки	Плата за спільне використання технологічних електричних мереж
Паливно-мастильні матеріали	Повірка лічильників
Передплата спеціалізованих періодичних видань	Отримання ліцензій та спеціальних дозволів
Поліграфічні, друкарські послуги	Послуги оператора системи передачі
Послуги депозитарію, зберігача	Плата за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління (визначаються як добуток тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління та обсягів розподілу електричної енергії споживачам з урахуванням обсягів витрат пов'язаних з купівлею електричної енергії з метою компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл)
Послуги зв'язку	
Послуги з аутсорсінгу	
Послуги реєстратора	
Послуги сторонніх організацій	
Проведення конференцій, семінарів, ділових зустрічей	
Проведення загальних зборів	
Розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків	
Ремонт	
Сировина і основні матеріали	
Службові відрядження	
Страхування	
Транспортні послуги сторонніх організацій	
Утримання, експлуатація основних фондів	
Чистка трас	
Юридичні послуги та інше	Інші обов'язкові платежі (розшифрувати)

Відсоткове відношення операційних витрат підприємства, які формують собівартість реалізованої продукції ДТЕК «Київські електромережі», табл. 4.

Таблиця 3. Порівняльний аналіз складу елементів операційних витрат [9, 10]

Економічні елементи операційних витрат та їхні складники	За НП(С)БО 16	За поста-новою НКРЕКП
1. Матеріальні витрати: сировина й основні матеріали		
• купівельні напівфабрикати та комплектуючі	Так	Так
• вироби	Так	Так
• паливо й енергія	Так	Так
• будівельні матеріали	Так	Так
• запасні частини	Так	Так
• тара і тарні матеріали	Так	Ні
• допоміжні та інші матеріали	Так	Так
• виробничі послуги	Ні	Так
• витрати на ремонт	Ні	Так
• витрати на електроенергію для господарських потреб	Ні	Так
• ліцензії-передавачів	Ні	Так
2. Витрати на оплату праці	Так	Так
3. Відрахування на соціальні заходи	Так	Так
4. Амортизація	Так	Так
5. Інші операційні витрати	Так	Так
• витрати на відрядження	Так	Так
• витрати на послуги зв'язку	Так	Так
• плата за розрахунково-касове обслуговування	Так	Так
• плата за землю	Ні	Так
• комунальний податок	Ні	Так
• податок на транспорт	Ні	Так
• утримання легкового транспорту	Ні	Так
• інші витрати	Так	Так

Отримані дані з проведеного аналізу, що наведені в таблиці 3, варто зауважити, впливову питому вагу на склад собівартості продукції за рік що закінчився 31.12.2020 займає вартість купованої електроенергії — 33%, що є не змінним показником у відповідності до 2019 року.

Другим не менш важливим за розміром є амортизація необоротних активів, яка становить 24%, також одним із ключових показників підприємства є витрати на персонал які становлять 17% та податки на заробітну плату які становлять 4% відповідно.

Таблиця 4. Собівартість реалізованої продукції (до рядку 2050 звіту про фінансові результати) [1]

Рядок 2050	2020	2020, %	2019	2019, %
Електрична енергія, придбана у ДП «Енергоринок»	0	0%	289 871	15%
Електрична енергія, придбана для покриття витрат електроенергії в мережах	843 225	33%	335 858	18%
Амортизація основних засобів та нематеріальних активів	623 563	24%	485 330	25%
Витрати на персонал	432 858	17%	322 903	17%
Податок на землю	54 509	2%	68 463	4%
Податки на заробітну плату	90 697	4%	69 572	4%
Витрати на ремонт	87 634	3%	57 947	3%
Інше	438 813	17%	283 844	15%
Всього витрат	2 571 299	100%	1 913 788	100%

За змістом операційного процесу витрати операційної діяльності поділяють на:

- операційні витрати, пов'язані з виробництвом продукції;
- операційні витрати, пов'язані зі збутом продукції;
- повні операційні витрати [5].

Висновки. Відзначаючи стан електроенергетичних підприємств в економічній системі України, можна дійти висновку про важливість систематизації витрат операційної діяльності електроенергетичних підприємств.

Результати дослідження проведені на основі енергорозподільчої компанії свідчать, що основою формування собівартості продукції фактично є вартість купованої електроенергії. В свою чергу це має прямий вплив на формування фінансового результату підприємства. Тому слід розуміти що статті калькуляції для даної галузі не є типовими для інших підприємств.

Сучасні умови реформ ринку електричної енергії України, переходить до конкурентного механізму. Який передбачає двосторонні договори між виробниками та споживачами, постачальниками. Дані зміни мають позитивно відобразитися на роботі електроенергетичних підприємств, що в свою чергу вплине на зниження ціни що формується на основі правдивої собівартості, для кінцевих споживачів електроенергії.

1. Smida – система розкриття інформації на фондовому ринку України // URL: <https://smida.gov.ua/>

2. Андрющенко І.С. Класифікація витрат операційної діяльності на підприємствах ресторанного господарства / І.С. Андрющенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг [Текст] : зб. наук. праць : у 2 ч. Вип. 1 (11) / Харк. держ. ун-т харч. та торг. Х. : ХДУХТ, 2010. С. 216-224.

3. Бланк І.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. К.: Ника-Центр; Эльга, 2001. 521 с.

4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 1(22). С. 11-18.

5. Гончаров В.М. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник / В.М. Гончаров, Н.В. Касьянова, Н.В. Вещепура, Д.В. Солоха та ін. Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2007. 284 с.
6. Атамас П.Й. аналіз формування фінансових результатів як засіб підвищення прибутковості підприємства URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/45.pdf
7. Управлінський облік / Дон Р. Хенсен, Мерієн М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков. Пер. з англ. 5-го ка-над. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н. Краснік та ін. Наук. ред. пер. Н.П. Краснік. К.: Міленіум, 2002. 974 с.
8. Левицька І.О. Управлінський облік і аудит витрат на постачання та передачу електричної енергії енергопостачальних компаній України дис. канд. ек. наук: 08.00.09 / Левицька Ірина Олексіївна. Київ, 2015. 294 с.
9. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
10. Про затвердження Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії: Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики України від 05.10.2018 № 1175 URL: <http://search.ligazakon.ua>.
11. Інформація про виробничу діяльність електроенергетичних підприємств ПЕК за 12 місяців 2021 року (оперативні дані) URL: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245619746&cat_id=245183225

-
1. Smida — systema rozkryttia informatsii na fondovomu rynku Ukrainy // URL: <https://smida.gov.ua/> [Ukrainian]
 2. Andriushchenko I.S. Klasyfikatsiia vytrat operatsiinoi diialnosti na pidpriemstvakh restorannoho hospodarstva / I.S. Andriushchenko // Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh [Tekst] : zb. nauk. prats. : u 2 ch. Vyp. 1 (11) / Khark. derzh. un-t kharch. ta torh. Kh. : KhDUKhT, 2010. S. 216-224. [Ukrainian]
 3. Blank Y.A. Fynansovii menedzhment: uchebnii kurs. K.: Nyka-Tsentr; Elha, 2001. 521 s. [Ukrainian]
 4. Butynets F.F. Vytraty vyrobnytstva ta yikh klasyfikatsiia dlia potreb upravlinnia / F.F. Butynets // Problemy teorii ta metodolohii bukhhaltenskoho obliku, kontroliu i analizu. 2012. № 1(22). S. 11-18. [Ukrainian]
 5. Honcharov V.M. Vnutrishnii ekonomichniy mekhanizm pidpriemstva: navchalnyi posibnyk / V.M. Honcharov, N.V. Kasianova, N.V. Vetshepura, D.V. Solokha ta in. Donetsk: SPD Kupriianov V.S., 2007. 284 s. [Ukrainian]
 6. Atamas P.I. analiz formuvannia finansovykh rezultativ yak zasib pidvyshchennia prybutkovosti pidpriemstva URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/45.pdf [Ukrainian]
 7. Upravlinskyi oblik / Don R. Khensen, Merien M. Mouven, Nebil S. Elias, Devid U. Sienkov. Per. z anhl. 5-ho kanad. vyd. O. Hryhorasha, O. Rakhubovskoho, N. Krasnik ta in. Nauk. red. per. N.P. Krasnik. K.: Milenium, 2002. 974 s. [Ukrainian]
 8. Levytska I.O. Upravlinskyi oblik i audyt vytrat na postachannia ta peredachu elektrychnoi enerhii enerhopostachalnykh kompanii Ukrainy dys. kand. ek. nauk: 08.00.09 / Levytska Iryna Oleksiivna. Kyiv, 2015. 294 s. [Ukrainian]
 9. Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhhaltenskoho obliku 16 «Vytraty» Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.12.1999 r. № 318. Zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 19.01.2000 r. za № 27/4248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> [Ukrainian]
 10. Pro zatverdzhennia Poriadku vstanovlennia (formuvannia) taryfiv na posluhy z rozpodilu elektrychnoi enerhii: Postanova Natsionalnoi komisii rehuliuvannia elektroenerhetyky Ukrainy vid 05.10.2018 № 1175 URL: <http://search.ligazakon.ua>. [Ukrainian]
 11. Informatsiia pro vyrobnychu diialnist elektroenerhetychnykh pidpriemstv PEK za 12 misiatsiv 2021 roku (operatyvni dani) URL: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245619746&cat_id=245183225 [Ukrainian]